

FRENDE SKADEFORSIKRING AS

Styrets årsberetning for 2015

Innledning

Frende Forsikring består av holdingsselskapet Frende Holding AS med tilhørende datterselskaper, Frende Skadeforsikring AS og Frende Livsforsikring AS. Selskapene ble stiftet 20. juni 2007 og har felles driftsmodell. Frende Holding AS eies av 15 frittstående sparebanker, se vedlagte oversikt over eierstruktur.

Frende startet salg av livprodukter til privatmarkedet i desember 2007 og skadeforsikringer til privatmarkedet i mars 2008. I oktober 2009 startet også salget av bedriftsprodukter, primært rettet mot SMB-markedet.

Virksomheten ble drevet fra hovedkontoret i Krokatjønnveien 15 i Fyllingsdalen i Bergen, hvor selskapene var samlokalisert. Fra 1. februar 2016 er virksomheten lokalisert i finanshuset Jonsvoll i Bergen.

I februar overtok Vegar Styve som administrerende direktør i Frende Forsikring, etter Bjørn Thømt. Styve kom fra stillingen som oppgjørsdirektør i Frende, hvor han har vært med fra oppstarten i 2007.

Hovedtrekk 2015

- Markedsveksten fortsetter. Bestandspremie 31.12.2015 er MNOK 1416,1, opp 11 %, markedets nest mest voksende i 2015.
- Resultat før skatt for året MNOK 141,9, totalresultat etter skatt MNOK 107,0
- Egenkapitalavkastning (ROE) etter skatt var 17,6 %.
- Skadeprosent for egen regning for året 73,1.
- Combined ratio for året ender på 92,0.
- Kostnadsprosent for året er 18,9. Kostnadsprosent er noe høyere enn normalt vesentlig på grunn IT-investeringer og ekstrakostnader knyttet til flytting til nye lokaler.
- Finansavkastning var MNOK 30,6, tilsvarende 1,81 %.

Virksomheten i 2015 – styrets beretning

2015 var et år hvor naturen viste krefter i form av kraftig snøfall, ekstremvær, vind og flom. Frenedes skadeapparat har vært proaktive og tilgjengelige, både med innsatsstyrke i egne lokaler og tidlig tilstedeværelse for å bistå kundene på skadestedet. Selv om kostnadene til naturskader håndteres gjennom bransjeordningen Norsk Naturskadepool, er det selskapene som må håndtere skadeoppgjøret. Uværet «Nina» rammet Vestlandet hardt med 10.000 skader, hvorav Frende gjorde opp over 1700. «Nina» er den største enkelthendelsen i Frendehistorien, og satte sitt preg på oppgjørsavdelingen hele første halvår.

Beskjeden økning i erstatningsutbetaling

Til sammen ble det erstattet vannskader for nesten 3,6 milliarder kroner i 2015, viser tall fra Finans Norge. Erstatningene er på omtrent samme nivå som i 2014.

Erstatningene for landbasert forsikring totalt ble på 36,3 milliarder kroner noe som tilsvarer en økning på 1,5 prosent i 2015. På private bygninger og innbo ble det erstattet brannskader for nesten 6,8 milliarder kroner i fjor, en svak reduksjon fra 2014. Antall meldte brannskader er redusert med hele 35 prosent fra 2014, en nedgang på 9 prosent, som kan sees i sammenheng med de store brannhendelsene i Lærdal og Flatanger i 2014. Forsikringsbransjens tall for erstatninger etter branner i næringslivet viser en økning på 1,5 prosent det siste året. Frende hadde høsten 2015 sin hittil største skadesak, da en større driftsbygning brant ned i Nordland.

I trafikken var det i fjor materielle skader på kjøretøy nær 12 milliarder kroner og meldt inn nesten 784 000 materielle skader til forsikringsselskapene. Antall skader var på nivå med fjoråret, mens erstatningsbeløpet viser en nedgang på 5,3 prosent.

I april lanserte Frende ny ungdomsbonus for å bli mer attraktive for unge bilforsikringskunder.

Erstatningene for reiseforsikring rundet 2 milliarder kroner i 2015. Det er en økning på 8 prosent sammenlignet med 2014. Nesten en av fem av selskapets kunder meldte reiseskade i 2015. Frende reiseforsikring er ytterligere forbedret gjennom året, og er gjennom året en rekke ganger kåret til markedets beste i uavhengige tester.

Reiseforsikringen er, sammen med barneforsikring og bilforsikring selskapets spydspissprodukter. Frende er gjennom året også kåret til best i test på bilforsikring og blant markedets beste på barneforsikring.

I likhet med bransjen for øvrig, har 2015 samlet vært et år med en viss økning i skadeutgifter for selskapet, og skadeprosent for egen regning endte på 73,1 mot 69,3 2014.

Gjennomsnittsprisene på vanlige forsikringer som bolig, bil, båt og reise gikk ned i 2015, viser tall fra Finans Norge, og refererer at bevisste kunder i et marked med hard konkurranse.

Samarbeid med andre aktører

I løpet av de siste ti årene er antall nordmenn med helseforsikring mer enn tidoblet. Tall fra Finans Norge viser at 241.263 nordmenn brukte behandlingsforsikringen sin i 2015, en økning på over 20 prosent. Frende tilbyr helseforsikring i samarbeid med Storebrand.

Fra 1. januar 2015 samarbeider Frende med Affinion International, som er eksperter på identitetstyveri. Et nordisk team med spesialister bistår selskapets kunder 24 timer i døgnet. Dekningen er inkludert i innboforsikringen.

Selskapet samarbeider med Falck om Sikkerhetsbutikken på frende.no, og Falck Global Assistance (FGA) er leverandør av reisealarm og veihjelp utland. Innenfor sitt store globale nettverk håndterer FGA ti millioner reisepassasjerer årlig. Frende var første norske forsikringsleverandør med norsk alarmsentral med norske medarbeidere, ledere, sykepleiere og leger, basert i Larvik.

Felles driftsmodell

Sammenslåingen av Frende Livsforsikring AS og Frende Skadeforsikring AS i en felles driftsmodell med en ledergruppe har vært svært vellykket. Prosessen har lagt til rette for bedre og mer helhetlige kundeopplevelser, mer effektive prosesser og langsiktig lønnsomhet. Selskapene står sterkere i møte med fremtidige kundeforventninger, og har gode muligheter til å optimalisere videre innovasjon og produktutvikling. Siden oppstarten av Frende Forsikring har selskapene hatt flere felles funksjoner, som IT, økonomi, salg og marked. Parallelt med at selskapene ble slått sammen, er flere avdelinger tilpasset den nye driftsmodellen.

Kundetilfredshet

I november fikk selskapet nok en gang dokumentert Frende har Norges mest lojale kunder. Selskapets visjon "vårt omdømme er vår drivkraft" er utfordrende og forpliktende. Målet er at Frende i alle sammenhenger skal fremstå som et selskap som bryr seg, og at kontakten med Frende skal oppleves positiv i forhold til forventningene, enten det er i direkte kontakt med selskapets ansatte, våre distributører og samarbeidspartnere eller via elektroniske kanaler. Styret er derfor svært tilfreds med at selskapet i en landsomfattende analyse av forsikringsbransjen foretatt av EPSI Norge basert på 3300 intervjuer, - for 5. året på rad rangerer helt i tet. Selskapets gode resultat kommer av at kundene både opplever et godt samsvar mellom høye forventninger og solid leveranse, samt at priser og vilkår er konkurransedyktige.

I 2015 byttet mer enn 600.000 kunder skadeforsikringsselskap, ifølge en undersøkelse TNS Gallup har gjennomført for Finans Norge. Dette tilsvarer en avgangsprosent på 16 prosent, mot 11,2 i Frende.

Brukervennlig

Frende lanserte ny versjon av «min side» på frende.no i september. Den nye løsningen fungerer like godt på nettbrett og mobil, som på PC. Sidene er forbedret for å gi kundene god oversikt over sine forsikringsprodukter, uavhengig av om det er skade- eller personforsikringer.

I oktober ble ny brukervennlig nettbutikk lansert, flere produkter er tilgjengelige for kjøp, og en rekke funksjoner automatisert. Også nettbutikken er mobiltilpasset.

Styrket distribusjon

Gjennom året har Frende Skadeforsikring AS styrket sitt distribusjonsapparat. I tillegg til 15 eierbanker har selskapet sterk vekst i franchisekanalen med egne salgssentre, samt utgående salg fra eget kundesenter. Eierbankenes kontornettverk i deres respektive geografiske nedslagsfelt består nå av 228 bankfilialer med 920 rådgivere, og selskapet er representert i 13 fylker. Franchisekanalen har 19 salgssentre utenfor eierbankenes geografiske nedslagsområder, og det vurderes fortløpende etablering av nye salgssentre.

Gjennom franchisekanalen etablerte Frende salgssentre i Moss og Spydeberg i Østfold i februar, i Trøndelag i mars med rådgivere på Tiller i Trondheim, i Namsos, Bjugn og Stjørdal. I andre halvår etablerte selskapet gjennom franchise nye salgssentre på Stange på Hedmark, i Narvik og Svolvær.

Gjennom høsten har Frende forberedt flytting til nytt hovedkontor i Jonsvoll i en gjennomarbeidet og grundig prosess. Det er gjennomført månedlige informasjonsmøter for å forberede de ansatte og sikre en god flytteprosess i 2016.

Solid resultat

Lønnsom vekst har siden oppstarten i 2007 vært et overordnet mål for selskapet. Ved utgangen av 2015 er det gledelig for styret å konstatere at alle vesentlige faktorer i den sammenheng fortsetter den positive utviklingen, noe som har bidratt til et resultat før skatt på MNOK 143,1 og en egenkapitalavkastning for året på 17,6 %.

Årsregnskapet

Premieinntekter

Selskapet hadde i 2015 brutto forfalt premie på MNOK 1 397,9 som er en vekst med 11,5 % fra MNOK 1 254,0 i 2014. Opptjent premie for egen regning var MNOK 1 314,3

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader for egen regning var MNOK 960,3. Dette gir en skadeprosent for egen regning på 73,1. Brutto var skadeprosenten 73,4 mot 68,6 i 2014. Fortsatt målrettet jobbing med tegnings -retningslinjer, tariff, porteføljekvalitet, skadeoppgjør og opplæring, gir god skadeutvikling med skadefrekvens på nivå med et svært godt år i 2014. Et høyt antall storskader- inklusive høyeste enkeltskade i Frende's historie, sammen med en tung start på året med stormen Nina gir noe høyere skadeprosent enn foregående år.

Driftskostnader

Forsikringsrelaterte driftskostnader var MNOK 248,3. Kostnadsprosenten er redusert fra 19,1 i 2014 til 18,9 i 2015. Både årets og fjorårets kostnadsprosent er påvirket av merkostnader i forbindelse med flytting til nye lokaler, i form av utkjøpskostnader, dobbel husleie og høye driftskostnader i forbindelse med utforming av de nye lokalene. I tillegg har selskapet høye IT kostnader relatert til digitalisering av kundeprosessene. Selskapet er dimensjonert for å takle forventet vekst i kundemassen uten å gjøre vesentlige investeringer. Vi fortsetter å fokusere på effektivisering og automatisering av driften. Antall årsverk har økt fra 98,9 til 109,8, der Salg og IT står for det meste av økningen.

Finansinntekter

Frende sin kapitalforvaltning er fokusert på diversifisering og moderat risiko. Plasseringsmidlene ved utgangen av 2015 er fordelt på 61,8 % i renteportefølje, 15,8 % i obligasjoner holdt til forfall, 10,4 % i aksjefond, 3,9 % i høyrente obligasjoner og 8,0 % i eiendom. Kapitalforvaltningen anses med dette å ha en profil som er tilnærmet bransjepraksis

Netto inntekter fra investeringer var MNOK 30,6 som tilsvarer en avkastning på 1,81 %. Herav var gjennomsnittlig avkastning på aksjer 8,9 % og 0,5 % på renter og 7,3 % på eiendom.

Kontantstrøm

Selskapets kontantstrøm fra driften er på MNOK 328,2. Overskuddslikviditet plasseres lopende til andre finansielle eiendeler, netto likviditetsreduksjon i 2015 er på MNOK 17,3.

Resultat

Resultat før skattekostnad ble i 2015 et overskudd på MNOK 143,1,0 mot 164,0 i 2014 (omarbeidet resultat), mens resultat etter skattekostnad viste et overskudd på MNOK 107,0.

Sikkerhetsavsetning er per 31.12.2015 satt til minstekrav, dette gir en reduksjon i avsetning på MNOK 4.

Balanse

Forvaltningskapitalen i Frende var ved årsskiftet MNOK 2 533 mot MNOK 2209 i 2014, en økning på 15 %. Selskapets eiendeler består vesentlig av finansielle investeringer med totalt MNOK 1 873 - tilsvarende 74 % av balansen og 18 % økning fra foregående år..

Selskapets egenkapital utgjorde pr. 31.12.15 MNOK 666 mot MNOK 559 i omarbeidet balanse pr. 31.12.14, og dette utgjorde 26 % av forvaltningskapitalen mot 25 % foregående år.

Selskapets forpliktelser består vesentlig av forsikringstekniske avsetninger, inklusive sikkerhetsavsetning.

Fra 01.01.2016 er sikkerhetsavsetning ikke lenger et begrep i finansforetaksloven eller forskrift for årsregnskap for skadeforsikring. Netto avsetning etter skatt øker egenkapitalen per 01.01.2016.

Selskapet har ingen gjeld, lån eller lånerammer foruten de forpliktelser som følger av selskapets drift og ordinære virksomhet.

Kapitaldekning og solvensmarginkapital viste ved årsskiftet positiv margin i forhold til lovens minimumskrav. Kapitaldekningen var per 31.12.15 på 34 % (2014: 32 %), mens solvensmargin var på 274 % (2014: 253 %). Fra 01.01.2016 vil kapitalkravberegninger skje etter nytt regelverk Solvens II. Estimert solvensmargin per 31.12.2015 er 160 %

Styrets vurdering

Årsregnskapet

Styret konstaterer at selskapet i 2015 har fortsatt den positive resultatutviklingen. Til tross for sterk konkurranse er Frende blant de selskapene som gjennom 2015 har hatt nest høyest vekst.

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets oppfatning fyllestgjørende informasjon om virksomheten i Frende Skadeforsikring AS i 2015 og om selskapets stilling ved årsskiftet.

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og at dette derfor er lagt til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

Det er ikke inntruffet hendelser etter regnskapsårets avslutning som er vesentlig for vurdering av selskapets resultater eller stilling.

Risikoforhold

Frende Skadeforsikring har i 2015 gjennomført en egenvurdering av risiko- og kapital situasjonen – gjennom en ORSA prosess.

Formålet med ORSA-prosessen er å sikre at styret har tilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere om Frende Skadeforsikring sin risikoprofil er innenfor vedtatt risikoappetitt og risikorammer, gitt gjeldende strategiske beslutninger. ORSA-prosessen skal videre dokumentere at Frende Skadeforsikring har nødvendig kapital til å dekke opp virksomhetens risikoeksponering, både på kort og lengre sikt.

De vesentligste risikoforhold i Freneds virksomhet knytter seg i hovedsak til den generelle markedsrisiko som finnes i skadeforsikringsmarkedet. Av finansielle risikoer er forvaltnings-risiko, og likviditets- og soliditetsrisiko mest fremtredende, men disse vurderes å være lave. Kredittrisiko, både i forhold til direkte forsikring og motparter i forbindelse med reassurans og kapitalforvaltning, anses som relativt liten. Selskapets kapitalforvaltningsstrategi definerer rammer for plassering av midler. Disse rammene er relativt konservative.

Personalforhold

Selskapet har etter styrets vurdering, gjennom den organisasjonen som nå er etablert, de beste forutsetninger for å lykkes i å realisere selskapets forretningsmessige mål.

Frende hadde ved utgangen av 2015 110 årsverk, en økning fra 2014 med 11 årsverk. Økning i årsverk er vesentlig relatert til nye distribusjonskanaler og økte IT ressurser. Det er ikke estimert med vesentlig økning i årsverk i 2016.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet i Frende ansees som godt, og er fortsatt preget av den entusiasme som ofte erfares i nyetablert virksomhet. Selskapets sykefravær utgjorde totalt 4,2 % (4,8).

Det ble i 2015 ikke registrert skader eller ulykker i Frende.

Selskapets virksomhet forurenses ikke det ytre miljø.

Likestilling

Frende tilstreber likebehandling av ansatte på alle nivåer i selskapet, uansett kjønn, etnisk tilhørighet eller annet. På samme måte skal avlønning gjenspeile stillingsinnhold og kvalifikasjoner, uavhengig av kjønn eller andre forhold.

Ved utgangen av 2015 var kvinneandelen 43 % av selskapets ansatte, mens kvinneandelen i selskapets ledelse var 43 % og 36 % i selskapets styre.

Selskapet anser ikke noe behov for å iverksette tiltak i henhold til diskrimineringsloven.

Styret og ledelse

Selskapets styre består av aksjonærvalgte representanter fra de syv største eierbankene, tre eksterne aksjonærvalgte medlemmer, samt en representant valgt av og blant de ansatte.

Selskapets ledergruppe består av 7 medlemmer.

Framtidsutsikter

Styret mener selskapet har skapt et godt fundament for fortsatt lønnsom vekst. Distribusjonen til eierbankenes kunder har vært vellykket, og her er fortsatt et stort uutnyttet potensial. Det ventes fortsatt vekst i 2016.

Investering i nye systemer og fokus på å etablere effektive prosesser fra starten, forventes å gi et konkurransedyktig kostnadsnivå. Organisasjonen er styrket gjennom året, og har fortsatt god tilgang på dyktige medarbeidere. I tillegg er rådgivingskompetansen og kapasiteten hos distributørene styrket.

Selskapet har fortsatt knyttet risiko til tilfeldige svingninger på skadesiden.

Selskapet er godt rustet til å tilpasse seg nytt regelverk for risikostyring og soliditet (Solvens II).

Takk til samarbeidspartnere, tillitsvalgte og medarbeidere

Styret vil takke selskapets medarbeidere, samarbeidspartnere og tillitsvalgte, først og fremst i eier- og distribusjonsbankene, for godt samarbeid.

Innsatsviljen har gitt inspirasjon som selskapet håper kan videreføres inn i kommende år.

Disponering av årets resultat

Styret i Frende foreslår at årets overskudd MNOK 107,0 disponeres slik;

- Utbytte MNOK 50,0
- Overføring annen egenkapital MNOK 57,0

Selskapet hadde ved årsskiftet MNOK 62,5 i fri egenkapital.

Bergen, 9. mars 2016

Jan Erik Kjerpeseth
Styreleder

Geir Bergskaug
Nestleder

Arvid Andenæs

Dag Alvern

Lisbeth Flågen

Mette Nora Sætre

Lisbet Nærø

Pål Strand

Anne-Grethe Sund

Nils Martin Axe

Arnstein Heimset
Ansattrepresentant

Vegar Styve
Adm.dir

Frende Skadeforsikring AS

		2015	2014 omarbeidet
Teknisk regnskap for skadeforsikring	Note		
Premieinntekter			
Forfalt bruttopremie		1 397 893 657	1 253 976 876
- Avgitt gjenforsikringspremie		-30 626 047	-20 566 687
Endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie		-59 920 740	-63 586 111
- Endring i gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie		6 918 382	-3 469 421
<i>Sum premieinntekter for egen regning</i>	1,3,9	<u>1 314 265 252</u>	<u>1 166 354 657</u>
Allokert investeringsavkastning overført fra ikke-teknisk regnskap		12 421 707	21 558 723
Erstatningskostnader i skadeforsikring		-	-
Brutto betalte erstatninger		805 007 686	686 589 614
-Gjenforsikringsandel av betalte erstatninger		-8 526 004	-891 588
Brutto endringer i erstatningsavsetninger	4	177 397 066	130 293 104
- Endring i gjenforsikringsandel av brutto erstatninger		-13 592 439	-8 126 642
<i>Sum erstatningskostnader for egen regning</i>	1,3,9	<u>960 286 309</u>	<u>807 864 488</u>
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Salgskostnader		145 357 699	126 367 732
Forsikringsrelaterte adm. kostnader		102 972 079	96 790 255
<i>Sum forsikringsrelaterte driftskostnader</i>	3,5,10,11	<u>248 329 778</u>	<u>223 157 987</u>
Resultat av teknisk regnskap før sikkerhetsavsetninger		<u>118 070 872</u>	<u>156 890 905</u>
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse			
Endring i sikkerhetsavsetning		-4 000 000	27 500 000
<i>Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse</i>	4	<u>-4 000 000</u>	<u>27 500 000</u>
Resultat av teknisk regnskap i skadeforsikring		<u>122 070 872</u>	<u>129 390 905</u>
Ikke teknisk regnskap for skadeforsikring			
Netto inntekter fra investeringer			
Realisert/ urealisert gevinst / tap aksjefond		12 599 031	21 049 449
Realisert/ urealisert gevinst / tap renteplasseringer		7 731 183	34 773 523
Realisert/ urealisert eiendomsfond		9 753 227	4 525 185
Renteinntekter bankplasseringer		500 027	661 974
<i>Sum netto inntekter fra investeringer</i>	7,9	<u>30 583 468</u>	<u>61 010 131</u>
Andre kostnader	15	-1 637 872	4 812 959
Allokert investeringsavkastning overført til teknisk regnskap		12 421 707	21 558 723
Resultat av ikke- teknisk regnskap		<u>19 799 633</u>	<u>34 638 449</u>
Resultat før skattekostnad		<u>141 870 505</u>	<u>164 029 353</u>
Skattekostnad	13	35 766 996	26 397 946
Resultat før andre resultatkomponenter		106 103 509	137 631 407
Andre resultatkomponenter			
Aktuarielle gevinster og tap på pensjonsytelser		1 205 657	-3 083 970
Skatt på andre resultatkomponenter		-325 527	832 672
TOTALRESULTAT		<u>106 983 639</u>	<u>135 380 109</u>

Frende Skadeforsikring AS

	Note	31.12.15	31.12.2014 omarbeidet
EIENDELER			
<i>Immaterielle eiendeler</i>			
Andre immaterielle eiendeler	12	39 894 651	26 217 633
<i>Investeringer</i>			
<i>Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost</i>			
Investeringer som holdes til forfall	7,9	295 599 620	242 830 417
<i>Finansielle eiendeler</i>			
Aksjefondsandeler	7,9	194 028 728	143 624 343
Obligasjoner/ rentefond	7,9	1 231 234 861	1 079 351 850
Eiendomsfond	7,9	150 037 754	117 114 144
Plasseringskonto	7,9	2 036 494	5 626 887
<i>Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi</i>		<u>1 577 337 837</u>	<u>1 345 717 224</u>
<i>Sum investeringer</i>		1 872 937 457	1 588 547 641
<i>Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring</i>			
Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie		10 217 896	3 299 514
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning		25 721 807	12 129 368
<i>Sum gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring</i>		<u>35 939 703</u>	<u>15 428 882</u>
<i>Fordringer</i>			
Fordringer i forbindelse med direkte forsikring	8	503 227 673	458 963 575
Fordringer i forbindelse med gjenforsikring		2 615 850	644 778
Konsernfordringer		229 147	-
<i>Sum fordringer</i>		<u>506 072 670</u>	<u>459 608 353</u>
<i>Andre eiendeler</i>			
Anlegg og utstyr	12	7 561 856	1 303 728
Kasse, bank	6	37 507 917	51 239 529
Eiendeler ved skatt	13	16 814 288	52 906 812
<i>Sum andre eiendeler</i>		<u>61 884 061</u>	<u>105 450 069</u>
<i>Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter</i>			
Forskuddsbetalte kostnader		16 025 847	14 081 176
<i>Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter</i>		<u>16 025 847</u>	<u>14 081 176</u>
Sum eiendeler		<u>2 532 754 389</u>	<u>2 209 333 754</u>

Frende Skadeforsikring AS

EGENKAPITAL OG GJELD		31.12.2015	31.12.2014 omarbeidet
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital (5.000.000 aksjer pål. kr. 100,-)	16	500 000 000	500 000 000
Overkursfond		-	-
Sum innskutt egenkapital		500 000 000	500 000 000
Opptjent egenkapital			
<i>Fond</i>			
Avsetning til garantiordningen		53 800 000	46 650 000
Avsetning til naturskadefondet	2	-	-
<i>Annen opptjent egenkapital</i>			
Annen opptjent egenkapital		62 519 566	12 685 927
Sum opptjent egenkapital		116 319 566	59 335 927
Sum egenkapital	16,17,18	616 319 566	559 335 927
Forsikringsforpliktelser brutto skadeforsikring			
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	4	648 085 900	588 165 160
Brutto erstatningsavsetning	4	924 972 702	747 575 636
-Sikkerhetsavsetning	4	204 785 000	208 785 000
Sum forsikringsforpliktelser brutto skadeforsikring		1 777 843 602	1 544 525 796
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	11	22 081 117	18 601 195
Sum forpliktelser		22 081 117	18 601 195
Forpliktelser			
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring		9 343 955	1 057 431
Avsatt utbytte		50 000 000	
Andre forpliktelser	14	16 152 725	14 731 036
Konserngjeld	14	-	1 789 140
Sum forpliktelser		75 496 680	17 577 607
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
Andre påløpte kostnader	15	41 013 424	69 293 228
Sum egenkapital og forpliktelser		2 532 754 389	2 209 333 754

Bergen, 9. mars 2016

Jan Erik Kjerpeseth
Styreleder

Geir Bergskaug
Nestleder

Arvid Andenæs

Dag Alvern

Lisbeth Flågheng

Mette Nora Sætre

Lisbet Næør

Pål Strand

Anne-Grethe Sund

Nils Martin Aæ

Arnstein Heimset
Ansattrepresentant

Vegar Styve
Adm.dir

Frende Skadeforsikring AS

Endring i egenkapital

	Aksjekapital	Overkursfond	Avsetning til garantiordningen	Natur-skadefond	Opptjent egenkapital	Sum
Egenkapital pr 01.01.2014	500 000 000	-	35 000 000	-	-110 115 115	424 884 885
Prinsippendring pensjonsforpliktelse					-929 066	-929 066
Endring garantiordningen			11 650 000		-11 650 000	-
Endring naturskadefond					-	-
Årets resultat					137 631 407	137 631 407
Andre resultatkomponenter					-2 251 298	-2 251 298
Egenkapital pr 31.12.14	500 000 000	-	46 650 000	-	12 685 928	559 335 927

Egenkapital pr 01.01.2015	500 000 000	-	46 650 000	-	12 685 928	559 335 927
Endring garantiordningen					-7 150 000	-
Endring naturskadefond			7 150 000		-	-
Årets resultat					106 103 509	106 103 509
Andre resultatkomponenter					880 130	880 130
Avsatt utbytte					-50 000 000	-50 000 000
Egenkapital pr 31.12.15	500 000 000	-	53 800 000	-	62 519 567	616 319 566

Frende Skadeforsikring AS

Kontantstrømanalyse	31.12.15	31.12.14
<i>Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter</i>		
Netto innbetalt til premier brutto	1 353 629 559	1 210 586 547
Netto kontantstrøm reassuranse	-15 784 591	-17 492 189
Renteinntekter bank	500 027	661 974
Realisert gevinst/ renter fondsandeler	58 020 161	73 364 665
Andre kostnader	-1 637 872	4 812 959
Utbetalte erstatninger	805 007 686	686 589 614
Forsikringsrelaterte driftskostnader	264 807 647	210 862 247
<i>Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter</i>	328 187 695	364 856 177
<i>Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter</i>		
Nettoinvestert i finansielle eiendeler	315 916 929	338 088 451
Netto investert i driftsmidler	7 002 301	802 231
Netto investert i immaterielle eiendeler/ IT systemer	22 590 470	12 538 777
<i>Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter</i>	-345 509 700	-351 429 459
<i>Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter</i>		
Innbetaling aksjekapital		
<i>Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter</i>	-	-
Netto likviditetsendring	-17 322 005	13 426 718
<i>Likviditetsbeholdning 01.01.</i>	56 866 416	43 439 698
<i>Likviditetsbeholdning 31.12.</i>	39 544 411	56 866 416

Kontantstrømanalyse viser endring i innestående på bank drift og plasseringskonti i 2015. Fondsplasseringer er definert som investering i finansielle eiendeler.

Frende Skadeforsikring AS

Regnskapsprinsipper

Generelt

Regnskapet for Frende Skadeforsikring AS er avlagt i samsvar med Lov om årsregnskap, Forskrift om årsregnskap for forsikring, samt gjeldende regnskapsstandarder.

Det er utarbeidet sammenlikningstall i notene i den grad sammenlignbare tall er tilgjengelig og det anses hensiktsmessig.

Endring i regnskapsprinsipper/ omarbeiding sammenlikningstall

Fra første januar 2015 har selskapet anvendt IAS 19R Ytelser til ansatte og endret basis for beregning av pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader. Selskapet har tidligere benyttet korridormetoden for regnskapsføring av uamortiserte estimatavvik. Det er utarbeidet sammenlikningstall for 2014 for resultat og balanse. Estimataavvik korrigert for utsatt skatt som har oppstått før 01.01.2014 er ført direkte mot egenkapitalen og regnskapstallene er endret i samsvar med dette. Estimataavvik oppstått i 2014 er ført i omarbeidet resultatet under andre resultatkomponenter. Oppstilling over virkning av endret prinsipp på resultat og balanse pr 31.12.14 ligger vedlagt.

Pr 31.12.2014 hadde selskapet ikke skattemessig fradragsført avsetning til garantiordningen. Med utgangspunkt i klargjørende regelverk rundt fradragsføring av avsetninger i forbindelse med Solvens II regelverket har selskapet fradragsført garantiordningen pr 31.12.2015. Redusert skattekostnad som følge av skattemessig fradragsføring av avsatt garantiavsetning før 01.01.2015 er inntektsført i omarbeidet resultat for 2014 som reduksjon i skattekostnad. Oppstilling over virkning på resultat og balanse ligger vedlagt.

Innregning av inntekter og kostnader

Grunnleggende regnskapsprinsipper legges til grunn slik at inntekter resultatføres når de er opptjent, og utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Beste estimat legges til grunn ved usikkerhet, basert på tilgjengelig informasjon ved balansetidspunktet.

Premieinntekter

Forfalt brutto premie omfatter all premie for forsikringsavtaler med påbegynt forsikringsperiode før regnskapsårets avslutning. Den forfalte premien periodiseres pro rata, og forfalt premie som vedrører neste år føres som "endring i avsetning ikke opptjent bruttopremie".

Avgitt gjenforsikringspremie omfatter reassurandørenes andel av forfalt brutto premie.

Gjenforsikringspremien periodiseres i samme forhold som opptjent brutto premie, og føres som "endring gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie".

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader omfatter alle erstatningsbeløp som er betalt til forsikringstaker i regnskapsperioden, i tillegg til endring i avsetning for meldte ikke oppgjorte skader (RBNS) og inntrufne med ikke meldte skader (IBNR).

Brutto betalte erstatninger omfatter betalte erstatninger til forsikringstaker inkl. direkte og indirekte skadebehandlingskostnader, med fradrag for mottatte regressinnbetalinger.

Allokert investeringsavkastning

Investeringsavkastning registreres i det ikke-tekniske regnskapet. Den del av investeringsavkastningen som skal allokeres til det tekniske regnskapet beregnes på grunnlag av gjennomsnittet av forsikringstekniske avsetninger gjennom året. Ved beregningen benyttes en forsikringsteknisk rente lik gjennomsnittlig rente på statsobligasjoner med gjenstående løpetid lik 3 år.

Den gjennomsnittlige rente for 2015 er beregnet til 0,76 %.

Klassifisering og verdivurdering

Finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler innregnes i balansen når selskapet blir part i instrumentets kontraktmessige betingelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Alle finansielle instrumenter som ikke inngår i kategorien til virkelig verdi over resultatet, innregnes første gang til virkelig verdi med tillegg av de transaksjonsutgiftene som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen. Finansielle instrumenter i kategorien virkelig verdi med verdiendringer over resultatet innregnes uten hensyn til transaksjonskostnader.

Finansielle eiendeler fra regnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all, eller tilnærmet all, risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Frende Skadeforsikring AS har finansielle eiendeler, og disse klassifiseres etter følgende kategorier etter IAS 39:

- Til virkelig verdi over resultatet
- Utlån og fordringer

Til virkelig verdi over resultatet

Et finansielt instrument klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom det ved førstegangsinnregning er øremerket til dette, eller holdes for omsetning. Selskapet har en investeringsportefølje som er øremerket til virkelig verdi ved førstegangsinnregning, og som løpende styres og måles til virkelig verdi. Dette er i tråd med styrets godkjente risiko- og investeringsstrategi og informasjon basert på virkelig verdi rapporteres regelmessig til ledelsen og styret.

Instrumentene måles til virkelig verdi, og endringer i verdien innregnes i resultatet.

Investeringer som holdes til forfall

I denne kategorien inngår finansielle eiendeler med fast forfall, som selskapet har en positiv intensjon om å holde til forfall, og som ved førstegangs innregning ikke identifiseres som virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Investeringer holdt til forfall er klassifisert som ut finansielle eiendeler, og måles til amortisert kost etter effektiv rentes metode.

Virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markeds plass, settes virkelig verdi til kjøpskurs siste handelsdag frem til og med balansedagen. For en eiendel som skal avhendes, eller en forpliktelse som innehas, settes virkelig verdi til salgskurs.

Finansielle instrumenter innregnet til virkelig verdi i Frende Skadeforsikring AS er i det alt vesentlige instrumenter som er notert i et aktiv marked.

Amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer i kategoriene utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved hjelp av effektiv rentes metode. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi, foretas det på balansedagen en vurdering av hvorvidt det finnes objektive indikatorer for verdifall av den enkelte finansielle eiendel eller en gruppe av ensartede finansielle eiendeler. Ved vurderingen av om det foreligger verdifall legges det vekt på hvorvidt utsteder har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold, om det er sannsynlig at utsteder går konkurs, om det ikke lenger finnes et aktivt marked for eiendelen på grunn av finansielle vanskeligheter eller om det observeres målbar nedgang i forventet kontantstrøm fra en gruppe finansielle eiendeler. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med henholdsvis

opprinnelig effektiv rente (for eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (for eiendeler med flytende rente).

Tap for verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet.

IT systemer og programvare

Kjøpt programvare er balanseført til anskaffelseskost inkludert direkte eksterne kostnader for å sette programvaren klar til bruk. Kjøpt programvare tilpasset virksomheten er klassifisert som immateriell eiendel. Balanseført IT system avskrives fra ferdigstillelsesdato lineært over antatt økonomisk levetid. Om virkelig verdi av eiendelen faller under bokført verdi og verdifallet ikke forventes å være forbigående, nedskrives driftsmidlet tilsvarende verdifallet. Nedskrivning reverseres om grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er tilstede. Vurdering av systemene er gjort mot endringer i økonomiske, teknologiske, og interne rammebetingelser som tiliser at verdi ikke lenger er tilstede.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er klassifisert som andre eiendeler i balansen. Driftsmidlene er vurdert til anskaffelseskost og avskrives lineært over antatt økonomisk levetid. Om virkelig verdi av et driftsmiddel faller under bokført verdi og verdifallet ikke forventes å være forbigående, nedskrives driftsmidlet tilsvarende verdifallet. Nedskrivning reverseres om grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er tilstede. Det er ikke gjennomført nedskrivning på driftsmidler per 31.12.2015.

Forsikringsmessige avsetninger

Avsetning for ikke opptjent premie er periodisering av forfalt premie. Avsetningen er relatert til avsetning for ikke opptjent andel av brutto forfalt premie på forsikringskontrakter der forsikringsperioden er påbegynt ved regnskapsårets slutt.

Erstatningsavsetning er avsetning relatert til skadetilfeller som er inntruffet før balansedagen, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte skader (RBNS) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR). Erstatningsavsetning inkluderer fremtidige direkte og indirekte skadebehandlingskostnader.

Det foretas individuell skadereservering for alle meldte skader, og avsetningen omfatter forventet utbetaling til forsikringstaker inkl. skadebehandlingskostnader.

Avsetning for inntrufne, ikke meldte skader (IBNR) foretas ved hjelp av statistiske metoder. Grunnet lavt skadetall og kort historikk er det ved avsetningsberegning også benyttet en premiefaktor i forhold til opptjent premie for enkelte av selskapets produkter.

Sikkerhetsavsetning skal sammen med premieavsetningen og erstatningsavsetningen til enhver tid minst dekke selskapets forsikringstekniske ansvar ved ekstraordinært skadeforløp.

Annen opptjent egenkapital

Naturskadefond kan kun benyttes til erstatninger etter naturskader. Til fondet avsettes differansen mellom årets opptjente naturskadepremie og påløpte erstatninger som dekkes av denne ordningen.

Avsetning til garantiordningen er avsetning for å dekke ansvar mot sikringsordningen som skal bidra til å sikre utbetaling av krav som følger av avtale om direkte skadeforsikring. Det maksimale ansvaret utgjør 1,5 % av summen av selskapets opptjente bruttopremie for skadeforsikringsavtaler som omfattes av garantiordningen.

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring klassifiseres som en eiendel i balansen. Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie og gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning inkluderes i gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring.

Pensjoner

Selskapet har innskuddspensjon for alle ansatte. Premie kostnadsføres løpende, og selskapet har ingen forpliktelse utover kostnadsført beløp knyttet til innskuddspensjon.

I tillegg har selskapet pensjonsforpliktelse overfor enkelte arbeidstakere via en usikret driftsordning. Pensjonsforpliktelse knyttet til disse ordningene er beregnet i samsvar med IAS19R, ved at nåverdi av beregnede forpliktelser er beregnet med utgangspunkt i tid i ordningen, forventet lønnsvekst og årlig regulering av pensjonsutbetalingene. Diskonteringsrente ved beregning av nåverdien er i samsvar med oppdaterte økonomiske forutsetninger. Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer og avvik mot beregningsforutsetningene (estimataavvik) bokføres over resultatet under andre resultatkomponenter. Periodens netto pensjonskostnad består av årets påløpte pensjonsrettigheter, rentekostnader på pensjonsforpliktelsene samt justering for eventuelle planendringer.

Skatt

Resultatført skattekostnad består av betalbar skatt og årets endring i utsatt skatt. Utsatt skatt beregnes med 25 % av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet og nettoført.

Utsatt skattefordel er balanseført ut ifra forventning om skattepliktig inntekt gjennom inntjening i fremtidige år.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper, og anvendelse av gjeldende regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser.

Estimatene baseres på historiske data, vurdering av egen portefølje, forventninger til fremtiden og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlig basert på underliggende forhold. Estimater og tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i estimater innregnes i den perioden estimatene endres. Det vil naturlig være usikkerhet knyttet til slike estimater og endring i forutsetninger vil medføre endring i estimater påfølgende regnskapsår.

Forsikringstekniske avsetninger

Det er knyttet størst usikkerhet til avsetning for skader inntruffet men ikke rapportert (IBNR). Avsetningen er basert på statistisk modell utarbeidet på grunnlag av erfaringstall og porteføljens utvikling. Det vil være risiko til fastsettelse av estimater beregnet på grunnlag av disse modellene.

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Ved indikasjon på verdifall foretas det nedskrivningstest for å kontrollere om bokført verdi for driftsmidler og immaterielle eiendeler er tilstede.

Frende Skadeforsikring AS

Virkning av endring i regnskapsprinsipp

<i>Virkning mot resultat</i>	31.12.2014
Resultat før skatt før endring av prinsipp	164 026 579
Endret pensjonskostnad	2 773
Resultat før skatt omarbeidet	<u>164 029 352</u>
Ny omarbeidet skattekostnad	-26 397 946
Nytt omarbeidet resultat etter skatt før andre resultatkomponenter	<u>137 631 407</u>
<i>Andre resultatkomponenter</i>	
Aktuarielle gevinster og tap på pensjonsytelser	-3 083 970
Skatteeffekt økning utsatt skatt	832 672
Nytt omarbeidet totalresultat	<u>135 380 109</u>
<i>Virkning mot skattekostnad</i>	
Skattekostnad før omarbeiding	-38 992 697
Skatteeffekt av endret prinsipp pensjon	-749
Redusert skattekostnad knyttet til fradrag garantiavsetning	12 595 500
Ny omarbeidet skattekostnad før skatt på andre resultatkomponenter	-26 397 946
Skatt på andre resultatkomponenter	832 672
Total skattekostnad i resultatet	<u>-25 565 274</u>
<i>Virkning mot balanse</i>	
Utsatt skatt	
Utsatt skattefordel balanse 2014	39 135 762
Korrigert utsatt skatt 01.01.2014 korridor	343 627
Korrigert endring utsatt skatt ordinært resultat 2014	-749
Utsatt skattendring actuarielt avvik	832 672
Utsatt skatt effekt av fradrag garantiavsetning	12 595 500
Utsatt skattefordel omarbeidet balanse 2014	<u>52 906 812</u>
Pensjonsforpliktelse	
Pensjonsforpliktelse 2014 før endring	-14 247 305
Korridor mot forpliktelse	-1 272 693
Endret pensjonskostnad	2 773
Aktuarielle estimatavvik	-3 083 970
Pensjonsforpliktelse 2014 etter endring	<u>-18 601 195</u>
Annen egenkapital	
Annen egenkapital 2014 før endring	-3 268 767
Netto effekt korridor pensjon	929 066
Netto endring knyttet til økt kostnad	-2 024
Aktuarielle estimatavvik	2 251 298
Redusert skattekostnad 2014 pga garantiavsetning	-12 595 500
Annen egenkapital i omarbeidet balanse	<u>-12 685 927</u>

Frende Skadeforsikring AS

Noter til regnskapet

Note 1

Premieinntekter mv.	31.12.15	31.12.14
Forfalt bruttopremie	1 397 893 657	1 253 976 876
- Avgitt gjenforsikringspremie	-30 626 047	-20 566 687
Endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie	-59 920 740	-63 586 111
- Endring i gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	6 918 382	-3 469 421
Sum premieinntekter for egen regning	1 314 265 252	1 166 354 657

Erstatninger

Brutto betalte erstatninger	805 007 686	686 589 614
-Gjenforsikringsandel av betalte erstatninger	-8 526 004	-891 588
Brutto endringer i erstatningsavsetninger	177 397 066	130 293 104
- Endring i gjenforsikringsandel av brutto erstatninger	-13 592 439	-8 126 642
Sum erstatningskostnader for egen regning	960 286 309	807 864 488

Note 2

Avsetning til naturskadefond	31.12.15	31.12.14
Inngående balanse	-	-
<i>Årets endring</i>		
Mottatt naturskadepremie	29 856 450	
Opptjent naturskadepremie	25 166 960	
Inntrufne erstatninger	28 860 788	
Andel kostnader i poolen inkl reassuranse	6 933 790	
Naturskade utover fond mot EK	10 627 618	-
Avsetning til naturskadefondet UB	-	-

Naturskadefond var negativt med MNOK 43,1 utgang 2015 som er overført fra annen egenkapital.

Noter til regnskapet
 Note 3 Premieinntekter og
 erstatningskostnader mv. i
 skadeforsikring

	Bruttoandel					Gjenforsikringsandel					Nettoandel	
	Forfalte premier	Opptjente premier	Påløpte erstatninger 2015	Påløpte erstatninger tidligere år	Påløpte erstatninger alle år	Forsikringsrelaterte driftskostn. brutto	Forsikringsrelaterte driftskostn. netto*	Forsikringsrelaterte driftskostn. netto	Oppgjort premie	Påløpte erstatninger		Gjenforsikringsresultat
Landbaserte forsikringer - privat												
Kombinerte forsikringer	408 706 777	390 029 919	277 488 527	-19 388 879	258 099 648	74 665 366	57 264 905	0	3 585 869	9 920 624	-6 334 755	63 599 660
Herav: Rettshjelpsforikring	-	0	-	-	-	0	0	0	0	0	0	0
Herav: Øvrige	408 706 777	390 029 919	277 488 527	-19 388 879	258 099 648	74 665 366	57 264 905	0	3 585 869	9 920 624	-6 334 755	63 599 660
Motorvognforsikringer	538 971 785	518 179 490	361 820 925	-14 048 468	347 772 457	98 463 074	71 943 959	46 969 585	5 639 631	2 256 227	3 383 404	68 560 556
Herav: Ansva	210 125 920	203 612 750	129 386 771	-11 130 855	118 255 916	38 387 249	24 425 041	24 974 375	2 425 041	849 619	1 575 422	45 394 163
Herav: Øvrige forsikringer	328 845 865	314 566 740	232 434 154	-2 917 614	229 516 540	60 075 825	24 974 375	24 974 375	3 214 590	1 406 608	1 807 982	23 166 393
Fritidsbåtforsikring	41 013 160	39 622 110	30 247 931	1 343 727	31 591 658	7 492 566	537 886	537 886	364 867	1 911 905	-1 547 038	2 084 924
Ulykkesforsikring	11 309 460	10 913 540	12 604 696	-6 616 435	5 988 261	2 066 090	2 859 189	2 859 189	221 699	221 699	221 699	2 637 490
Reiseforsikring	100 176 260	94 732 510	81 356 804	-2 148 164	79 208 640	18 300 888	-2 777 018	1 924 411	1 924 411	1 924 411	1 924 411	-4 701 429
Øvrige landbaserte forsikringer	12 582 250	11 303 150	8 476 380	26 735	8 503 115	2 298 612	501 423	104 087	104 087	104 087	104 087	397 336
Sum Privatbetonte forsikringer	1 112 759 692	1 064 780 719	771 995 263	-40 831 484	731 163 779	203 286 596	130 330 344	11 840 564	11 840 564	14 088 756	-2 248 192	132 578 537
Landbaserte forsikringer - næringsliv												
Kombinerte forsikringer næringsliv	35 803 730	34 532 770	23 686 496	5 439 552	29 126 048	6 540 872	-1 134 150	0	376 021	-	376 021	-1 510 171
Herav: Rettshjelpsforikring	-	0	-	-	-	0	0	0	0	0	0	0
Herav: Øvrige	35 803 730	34 532 770	23 686 496	5 439 552	29 126 048	6 540 872	-1 134 150	0	376 021	-	376 021	-1 510 171
Motorvognforsikringer bedrift	78 714 610	76 250 360	52 189 374	-862 387	51 326 987	14 380 127	10 543 246	829 874	829 874	-	829 874	9 713 372
Herav: Ansva	24 446 110	23 686 330	20 398 556	1 265 363	21 663 919	4 465 984	-2 443 573	273 858	273 858	-	273 858	-2 717 431
Herav: Øvrige forsikringer	54 268 500	52 564 030	31 790 818	-2 127 750	29 663 068	9 914 143	12 986 819	556 016	556 016	-	556 016	12 430 803
Yrkesskadeforsikringer	39 505 010	37 948 320	33 998 086	-2 264 108	31 733 978	7 217 047	-1 002 705	770 888	770 888	-1 929 341	2 700 229	-3 702 934
Trygghetsforsikring	6 191 940	6 063 400	5 369 035	-1 399 967	3 969 068	1 131 186	963 146	123 173	123 173	-	123 173	839 973
Øvrige landbaserte forsikringer næringsliv	86 344 190	82 180 450	98 140 920	-5 306 461	92 834 459	15 773 951	-26 427 960	864 736	864 736	9 959 035	-9 094 299	-17 333 661
Sum landbaserte næringslivsforsikringer	246 559 480	236 975 300	213 383 911	-4 393 371	208 990 540	45 043 183	-17 058 423	2 964 692	2 964 692	8 029 694	-5 065 002	-11 993 421
Pooler												
Naturskadepoolen	29 856 450	28 166 960	42 250 440	-	42 250 440	-	-14 083 480	8 049 938	8 049 938	-	8 049 938	-14 083 480
Øvrige pooler	8 718 035	8 049 938	-	-	-	-	8 049 938	8 902 409	8 902 409	-	8 902 409	-852 471
Sum pooler	38 574 485	36 216 898	42 250 440	0	42 250 440	0	-6 033 542	8 902 409	8 902 409	0	8 902 409	-14 935 951
Sum	1 397 893 657	1 337 972 917	1 027 629 614	-45 224 855	982 404 759	248 329 780	107 238 378	23 707 665	23 707 665	22 118 450	1 589 215	105 649 165

*Resultater før sikkerhetsavsetning og allokeret avkastning

Noter til regnskapet

Note 4

Forsikringstekniske avsetninger for ulike bransjer

	Premie-avsetn. uopptjent premie	Finans- tilsynets minstekr.	Erstat- nings- avsetning	Finans- tilsynets minstekr.	Avsetning for indirekte skadebeh- kostnader	Finans- tilsynets minstekr.	Sikker- hets- avsetning	Finans- tilsynets minstekr.	Reassu- ranse- avsetning	Finans- tilsynets minstekr.
Landbaserte forsikringer - privat	520 251 834	520 251 834	532 888 552	420 639 818	27 180 398	27 180 398	136 861 225	136 514 324	286 637	286 637
Landbaserte forsikringer - næringsliv	98 883 469	98 883 469	268 893 317	174 135 713	13 422 627	13 422 627	67 923 775	67 751 609	609 105	609 105
Pooler	18 732 000		56 866 000							
Sum avsetning	637 867 303	619 135 303	858 647 869	594 775 531	40 603 026	40 603 026	204 785 000	204 265 933	895 742	895 742

Frende Skadeforsikring AS

Noter til regnskapet

Note 5

Spesifikasjon kostnader

Salgskostnader

	Note	31.12.15	31.12.14
Provisjoner		142 525 477	123 827 922
Reklame og merkekostnader		2 832 223	2 539 810
		<u>145 357 700</u>	<u>126 367 732</u>

Provisjoner er i sin helhet provisjoner til distributørbankene.

Forsikringsrelaterte adm. Kostnader

Lønn og sosiale kostnader	10,11	59 736 979	54 682 595
Lokalkostnader		11 047 925	11 366 123
IT kostnader		27 961 548	26 989 271
Honorarer og leide tjenester		2 841 702	3 250 629
Diverse kontorkostnader		12 876 745	9 997 237
Kostnadsreducerende inntekter		-21 150 446	-17 455 998
		<u>93 314 453</u>	<u>88 829 857</u>

Avskrivninger

Avskrivning maskiner og inventar	12	129 864	247 308
Avskrivning IT utstyr	12	614 309	412 990
Avskrivning IT systemer	12	8 913 452	7 302 874
		<u>9 657 625</u>	<u>7 963 172</u>

Sum forsikringsrelaterte driftskostnader

248 329 778 223 160 761

Antall ansatte ved årsskiftet	112	113
Gjennomsnitt antall ansatte i året	113	105
Antall årsverk ved årsskiftet	110	99

Kostnadsført godtgjørelse til revisor (inkl. mva)

Lovpålagt revisjon	477 776	359 225
Andre attestasjonstjenester/ internkontroll		
Skatterådgivning		
Andre tjenester utenfor revisjonen	95 818	408 474
	<u>573 593</u>	<u>767 699</u>

Note 6

Bundne midler

Pr 31.12.15 hadde selskapet kr 3 999 803 i bankinnskudd skattetrekk.

Frende Skadeforsikring AS

Noter til regnskapet

Note 7

Finansielle eiendeler

	31.12.15		31.12.14	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall	295 599 620	300 779 760	242 830 417	251 925 473
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
Aksjefondsandeler	194 028 728	194 028 728	143 624 343	143 624 343
Obligasjoner/ rentefond	1 231 234 861	1 231 234 861	1 079 351 850	1 079 351 850
Eiendomsfond	150 037 754	150 037 754	117 114 144	117 114 144
Bankplasseringer				
Plasseringsmidler bank	2 036 494	2 036 494	5 626 887	5 626 887
<i>Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi</i>	<u>1 577 337 837</u>	<u>1 577 337 837</u>	<u>1 345 717 224</u>	<u>1 345 717 224</u>
Sum finansielle eiendeler	<u>1 872 937 457</u>	<u>1 878 117 597</u>	<u>1 588 547 641</u>	<u>1 597 642 697</u>

	31.12.15
Aksjefond	
Nordea Stabile Aksjer Global	61 524 559
Nordea Norge Verdi	9 622 471
Nordea Nordic Small Cap Growth	11 122 915
Nordea 1- Stabile Emerging Markets Equity	16 295 559
Nordea 1 - Emerging Stars Equity Fund	9 278 488
Aksjefond Storebrand	86 625 930
Valutarelaterte derivater	-441 194
	<u>194 028 728</u>
Rentefond	
Danske Capital DI High Yield	73 379 525
DNB Global Credit Short	331 072 444
	<u>404 451 969</u>
Eiendomsfond	
Aberdeen Eiendomsfond Norge I	99 582 248
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	50 455 507
	<u>150 037 755</u>
Rentepapirer	
Rentepapirer til virkelig verdi	828 819 385
Rentepapirer til amortisert kost	295 599 620
	<u>1 124 419 005</u>
Sum finansielle eiendeler	<u>1 872 937 457</u>

Virkelig verdi for fondene er fondskurser per 31.12.15.

Frende Skadeforsikring AS

Noter til regnskapet

Note 7 forts.

Rentepapirer - fordeling per sektor

Sektor	31.12.15
Stat-/statsgaranterte	0,0 %
Boligkredittforetak	24,7 %
Kommune/fylke	2,9 %
Bank/Finans	35,7 %
Industri	36,7 %
Sum	100,0 %

Rentepapirer - fordeling per ratingskategori

Rating	31.12.15
AAA	21,1 %
AA	17,2 %
A	29,6 %
BBB	15,0 %
BB	2,5 %
B	1,0 %
CCC eller lavere	0,2 %
Ikke ratet	13,5 %
Sum	100,0 %

Rentepapirer - 10 største utstedere

Utsteder	31.12.15
SpareBank 1 Naeringskreditt AS	6,4 %
Nordea Eiendomskreditt AS	4,1 %
SSB Boligkreditt AS	3,9 %
DNB Naeringskreditt AS	2,9 %
SpareBank 1 SR-Bank ASA	2,7 %
Sparebanken Sor	2,6 %
SpareBank 1 Nord Norge	2,6 %
Sparebanken Sogn og Fjordane	2,5 %
Norges Statsbaner AS	2,2 %
Sparebanken Hedmark	2,1 %
Sum	32,0 %

Netto inntekter finansielle instrumenter

	31.12.15	31.12.14
Renteinntekter bankinnskudd	500 027	661 974
	<u>500 027</u>	<u>661 974</u>
Verdiendring obligasjoner/ rentefond	-13 868 003	-4 066 893
Renter på rentefond	16 868 574	27 639 429
Nedskrivning obligasjoner holdt til forfall	-2 861 627	-1 267 192
Renter obligasjoner holdt til forfall	9 237 181	3 851 868
Verdiendring aksjefondsandeler	-13 296 272	-8 530 784
Verdiendring eiendomsfond	2 089 181	848 360
Realisert gevinst/ tap obligasjoner / rentefond	-1 106 070	8 622 878
Realisert gevinst/ tap holdt til forfall	-	-6 566
Realisert gevinst/ tap aksjefondsandeler	25 356 430	29 580 232
Realisert eiendomsfond	7 664 046	3 676 824
Sum inntekter fondsandeler	<u>30 083 440</u>	<u>60 348 156</u>
Sum inntekter finansielle instrumenter	<u>30 583 468</u>	<u>61 010 131</u>

Note 8

Fordringer på forsikringstakere	Ikke forfalt	Under 30			Totalt
		dager	30-60 dager	>60 dager	
Fordringer på forsikringstakere		9 821 965	3 261 863	2 030 335	15 114 163
Ikke forfalt, ikke fakturert forsikringspremie	237 285 148				237 285 148
Ikke forfalt, fakturert forsikringspremie	250 828 362				250 828 362
Sum fordringer forsikringstakere	<u>488 113 510</u>	<u>9 821 965</u>	<u>3 261 863</u>	<u>2 030 335</u>	<u>503 227 673</u>

Premie inntektsføres i henhold til hovedforfall, kunden faktureres i samsvar med betalingsavtale.

Ubetalt forsikringspremie > 60 dager går til avgang og avtalen med kunden kanselleres.

Det beregnes korttidspremie til kunden for den tiden selskapet i henhold til loven må stå ansvar for avtalen.

Note 9

Risikostyring

Forsikringsrisiko

Forsikringsrisikoen for den enkelte forsikringskontrakt består av sannsynligheten for at forsikringstilfellet inntreffer og av usikkerheten i størrelsen på utbetalingen.

Forsikringsrisiko styres gjennom avsetninger for fremtidige forventede erstatninger på eksisterende kontrakter, prising av risikoelementet i forsikringspremien, og gjennom reassuransekontrakter.

I tillegg styres risikoen via retningslinjer i forhold til hvilke type risiki som selskapet aksepterer i sin portefølje.

Finansiell risiko

Frende bærer finansiell risiko knyttet til forvaltningen av selskapets investeringsportefølje. Gjennom behandlingen av selskapets kapitalforvaltningsstrategi fastsetter styret rammene for kapitalforvaltningen, inkludert rammer for den strategiske aktiva allokeringen.

Finansiell risiko deles normalt inn i tre hovedkategorier; markedsrisiko, kredittisiko og likviditetsrisiko. Denne finansielle risikoen styres på aggregert nivå gjennom selskapets kapitalforvaltningsstrategi, og på detaljert nivå gjennom utforming av de enkelte forvaltningsmandater.

Markedsrisiko

Markedsrisiko representerer risiko for at et finansielt instruments virkelige verdi vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Markedsrisiko omfatter tre typer risiko; renterisiko, valutarisiko og annen prisrisiko.

Renterisiko representerer risikoen for at et finansielt instruments virkelige verdi vil svinge på grunn av endringer i markedsrentene. Frende styrer renterisikoen gjennom rammer knyttet til bl.a. porteføljens rentedurasjon. Ved utgangen av 2015 var rentedurasjonen for omløpsporteføljen på 0,5 år.

Valutarisiko representerer risikoen for at virkelig verdi på et finansielt instruments vil svinge som følge av endringer i valutakurser. Frende sikrer det meste av valutarisikoen i porteføljene. Valutaeksponeringen overvåkes til enhver tid, og det foretas valutasikringstransaksjoner innenfor rammene av selskapets kapitalforvaltningsstrategi.

Annen prisrisiko representerer risikoen for at virkelig verdi på et finansielt instrument vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Aksjerisikoen håndteres bl.a. gjennom en veldiversifisert portefølje av noterte verdipapirer både ift geografi og sektorer.

Kredittisiko

Kredittisiko omfatter risikoen for at en part i et finansielt instrument påfører selskapet et finansielt tap ved ikke å kunne innfri en forpliktelse. Kredittisikoen styres gjennom flere virkemidler som bl.a. rammer knyttet til renteporteføljenes kreditturasjon, øvre grenser for eksponering mot navngitte motparter, rammer knyttet til motpartenes rating, samt krav til diversifisering av porteføljen.

Frende foretar minst årlig, sammen med hovedforvalter, en dypere gjennomgang av de enkelte utstederne. Hver enkelt utsteder blir gjennom dette analysert og klassifisert. Rammene for eksponering mot hver enkelt motpart vurderes så på bakgrunn av denne gjennomgang.

Frende sine direkteide rentepapirer og globale rentefond består av investeringer der motparten betraktes som investment grade. Ut over dette har Frende ved utgangen av 2015 omlag 4,8 % av den samlede renteporteføljen plassert i fond med investering i nordiske høyrente obligasjoner.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for ikke å ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift.

Frende følger likviditetsutviklingen på daglig basis, og har gode prosesser for å sørge for at selskapet til enhver tid har nok likviditet tilgjengelig til å møte sine forpliktelser. Frende sin investeringsportefølje består utelukkende av likvide papirer og fondsplasseringer som vil realiseres ved et likviditetsbehov.

Selskapets likviditetsstrategi innebærer at det til enhver tid skal være tilgjengelige likvide midler til å møte forpliktelser ved forfall.

Sensitivitet finansielle eiendeler - effekt på markedsverdi

	31.12.15	31.12.14
10% fall i kurs aksjefond	-19 402 320	-14 362 434
1%-poeng stigning i rentenivå	-6 823 262	-8 941 212

Skatteeffekt er ikke hensyntatt i oppstillingen.

Frende Skadeforsikring AS

Noter til regnskapet

Note 10

Ytelser til ledende personer

Selskapsledelse	Lønn	Opptjent pensjon/ innbet. innskudds- pensjon	Bonus	Andre godtgjørelser
Vegar Styve, adm.dir fra 20.02.2015 *	1 861 804	278 171	103 205	217 179
Andre ledende ansatte				
Erik Bjordal**	1 429 760	214 042	110 058	183 696
Elin Sture Næss**	1 234 664	301 767	95 390	204 278
Anne Vikne Hellevang*	1 351 165	267 112	102 408	285 314
Halvard Natvig*	1 178 747	288 902	3 536	188 144
Eivind Norderud*	1 624 360	403 892	124 848	340 176
Anne Therese Vonheim*	1 040 436	55 408	45 696	139 584
Bjarne Andreas Bakke	1 239 092	64 510	93 840	259 970

* Formelt ansatt i Frende Skade

**Formelt ansatt i Frende Liv

Frende Skadeforsikring og Frende Livsforsikring (Frende Forsikring) har felles ledergruppe med virkning fra 01.09.2014 med felles adm.dir. Bjørn Thømt fratradte som adm.dir 20.02.2015. Det er inngått avtale om etterlønn med fratradt adm dir med varighet fra 01.03.2016 fram til han går av med pensjon oktober 2016. Sluttavtale er kostnadsført med totalt MNOK 3,375

Vedr pensjonsytelser vises til note 11.

Administrerende direktør og ovennevnte ledende ansatte har avtale om 12 måneders etterlønn ut over oppsigelsestiden på 6 måneder, ved oppsigelse fra selskapets side.

Styre og kontrollkomite	Honorar mottatt fra selskapet	Honorar mottatt i søsterselskap
Styret		
Jan Erik Kjerpeseth, styrets leder	120 000	120 000
Geir Bergskaug, nestleder	90 000	90 000
Pål Strand	90 000	90 000
Lisbet Karin Nærø	90 000	90 000
Arvid Andenæs	90 000	90 000
Anne-Grethe Sund	120 000	
Nils Martin Steien Axe	120 000	
Mette Nora Sætre	120 000	
Sondre Gravir	120 000	
Lisbeth Flågeng (fra 01.09.14)	63 750	63 750
Jan Erik Furunes (til 31.08.2014)	26 250	26 250
Arnstein Heimset (ansattrepresentant)	120 000	
Kontrollkomiteen		
Agnar Langeland, leder	60 000	60 000
Reidun Brekke	38 000	38 000
Jan Gustav Andersen	38 000	38 000

Det er ikke gitt lån, forskuddsbetalinger eller sikkerhetsstillelser til ledende ansatte fra Frende Skadeforsikring AS eller andre selskaper i konsernet.

Frende Skadeforsikring AS

Noter til regnskapet

Note 11

Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser Frende Skadeforsikring AS

Selskapet har pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere og utbetaler førtidspensjon fra 65 til 67 år, samt alderspensjon for lønn over 12G.

Selskapet har også driftsavtale med administrerende direktør og utbetaler førtidspensjon fra 62 til 67 år samt alderspensjon for lønn over 12G. Disse ordningene er usikrede og dekkes over selskapets drift. Den usikrede driftsordningen omfatter 6 personer.

Alle pensjonsordningene er behandlet etter IAS 19R Employee benefits. Estimatavvik er løpende resultatført

Selskapet har innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte. Per 31.12.2015 hadde selskapet 112 ansatte. Det er betalt totalt kr. 4 584 581 i innskuddspremie for 2015.

	31.12.15	31.12.2014
		Omarbeidet
Netto pensjonskostnad		
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	2 300 457	1 852 574
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	353 354	462 662
Avkastning på pensjonsmidler	-	-
Periodisert arbeidsgiveravgift	374 187	326 448
Netto pensjonskostnad	3 027 998	2 641 684
Beregnet pensjonsforpliktelse sikrede ordninger		
Beregnete pensjonsforpliktelser (PBO)	-	-
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-	-
Arbeidsgiveravgift	-	-
Ikke resultatført planendring / (avkortning)	-	-
Ikke resultatført estimatavvik	-	-
Netto pensjonsforpliktelse (Netto pensjonsmidler)	-	-
Beregnet pensjonsforpliktelse usikrede ordninger		
Beregnete pensjonsforpliktelser (PBO)	19 352 418	16 302 529
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-	-
Arbeidsgiveravgift	2 728 691	2 298 657
Ikke resultatført planendring / (avkortning)	-	-
Netto pensjonsforpliktelse	22 081 109	18 601 186
Økonomiske forutsetninger:	31.12.15	01.01.15
Diskonteringsrente	2,50 %	2,30 %
Årlig lønnsvekst	2,50 %	2,75 %
Årlig regulering av pensjoner under utbetaling	0,00 %	0,00 %
Årlig økning i G	2,25 %	2,50 %
Forventet avkastning på fondsmidler	2,50 %	2,30 %
Aktuarielle forutsetninger:		
Frivillig avgang medlemmer	0-8%	0-8%
Uttakstilbøylighet AFP/ Førtidspensjonsavtale	i.a.	i.a.
Lineær opptjening		
Bransjens tariffgrunnlag utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNO)	K2013/KU	K2013/KU

Frende Skadeforsikring AS

Noter til regnskapet

Note 12

Anlegg og utstyr

	IT utstyr	IT system	Kontorinventar	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2015	6 349 160	111 843 807	4 560 018	122 752 985
Tilgang	676 572	22 590 470	6 325 729	29 592 771
Avgang	-	-	-	-
Akkumulerte nedskrivninger	-	6 514 493	-	6 514 493
Akkumulerte avskrivninger	6 052 265	88 025 133	4 297 358	98 374 756
Bokført verdi 31.12.2015	973 467	39 894 651	6 588 389	47 456 507
Årets avskrivning	614 309	8 913 452	129 864	9 657 625
Årets nedskrivning	-	-	-	-
Økonomisk levetid	3 år	5 år	5 år	
Lineær avskrivningssats	33 %	20 %	20 %	

IT systemer er kjøpte systemer tilpasset virksomheten.

Verdi av kjøpte systemer er vurdert til virkelig verdi ved balansetidspunktet. Det er i 2015 ikke foretatt nedskrivning av verdi på aktiverte systemelementer vurdert uten verdi ved balansetidspunktet.

Note 13

Skattekostnad

Årets skattekostnad fordeler seg på:

	31.12.15	31.12.14
Endring utsatt skattefordel	36 092 523	38 992 697
Skatteeffekt av endret prinsipp pensjon		-749
Redusert skattekostnad knyttet til fradrag garantiavsetning		-12 595 500
Skatt op andre resultatkomponenter		-832 672
Sum skattekostnad	36 092 523	25 563 774

Beregning av årets skattegrunnlag:

Resultat av ordinær virksomhet før skatt	143 076 162	164 026 579
<i>Permanente forskjeller</i>		
Ikke fradragsberettigete kostnader	846 806	385 674
Realisert/ urealisert under fritaksmetoden	-13 049 905	-21 279 918
Korreksjon tidligere år	4 970 937	1 285 061
Garantiavsetning	-7 150 000	-
Endring midlertidige forskjeller	18 046 945	14 559 601
Årets resultat mot fremførbare underskudd	-146 740 945	-158 976 997
Grunnlag betalbar skatt	-	-

Utsatt skattefordel vedrører følgende midlertidige fordeler

	31.12.15	Endring 2015	31.12.14 omarbeidet
Varige driftsmidler	-9 764 940	-1 345 891	-11 110 831
Pensjonsforpliktelse	-22 081 117	3 479 922	-18 601 195
Urealisert verdiendring finansielle eiendeler	-14 101 322	14 708 763	607 441
Avsetning leieforhold	-8 704 151	1 204 151	-7 500 000
Fremførbart underskudd	-12 605 623	-146 740 945	-159 346 568
	-67 257 153	-128 694 000	-195 951 153
Utsatt skattefordel i balansen	18 159 431	34 747 380	52 906 811
Effekt av endret skattesats	-1 345 143	1 345 143	
Utsatt skattefordel i balansen	16 814 288	36 092 523	52 906 811
Anvendt skattesats	25 %		27 %

Utsatt skattefordel er balanseført da det forventes inntjening i fremtidige år, eller realistisk skattetilpasning som gjør det mulig å utnytte.

Effektiv skattesats fremkommer som følger

	31.12.2015	31.12.2014
Resultat før skattekostnad	143 076 162	160 945 383
Beregnet skattekostnad basert på nominell sats	38 630 564	43 455 253
Skatteeffekt av permanente forskjeller	-5 225 337	-18 236 945
Skatteeffekt av korreksjon ligning 2014 (2013)	1 342 153	346 966
Skatt knyttet til endret skattesats fra 27% til 25% på utsatt skattefordel	1 345 143	
Skattekostnad	36 092 523	25 565 274

Frende Skadeforsikring AS

Noter til regnskapet

Note 14

Andre forpliktelser	31.12.15	31.12.14
Leverandørgjeld	5 281 113	4 413 067
Gjeld i forb med direkte forsikring	4 555 950	4 570 068
Forskuddstrekk	3 967 532	3 587 972
Skyldig arbeidsgiveravgift	2 267 907	2 106 405
Andre forpliktelser	80 224	53 524
	<u>16 152 725</u>	<u>14 731 036</u>
Konsernmellomværende		
Fordring Frende Livsforsikring	229 147	
Gjeld til Frende Livsforsikring		1 789 140
Avsatt utbytte til Frende Holding AS	50 000 000	

Note 15

Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter

Påløpt arbeidsgiveravgift	1 188 030	1 106 618
Feriepenger	7 516 468	7 119 109
Avsatt bonus	4 573 089	3 900 000
Skyldig provisjon *	13 766 622	10 722 994
Avsatt merverdiavgift	-	33 335 627
Avsetninger for andre forpliktelser	13 969 215	13 108 881
	<u>41 013 424</u>	<u>69 293 229</u>

* Provisjon til distributører som tilsvarer eierne av Frende Holding AS (morselskapet til Frende Skadeforsikring AS)

Note 16

Aksjonærer

Aksjekapitalen på kr. 500 000 000 består av 5 000 000 aksjer á kr. 100.
Frende Holding AS eier 100% av aksjene i Frende Skadeforsikring AS pr. 31.12.2015.
Det foreligger ingen rettigheter som kan medføre utstedelse av nye aksjer.
Alle aksjene har lik stemmerett.
Konsernregnskap for Frende Holding konsern er tilgjengelig på frende.no

Resultat per aksje

	31.12.15	2014 omarbeidet
Resultat etter skatt	106 983 639	135 380 109
Antall aksjer	<u>5 000 000</u>	<u>5 000 000</u>
Resultat per aksje (kroner)	<u>21,40</u>	<u>27,08</u>

Frende Holding AS eier 100 % av aksjene i selskapet.

Antall aksjer 01.01	5 000 000	5 000 000
Emisjon		
Antall aksjer 31.12	<u>5 000 000</u>	<u>5 000 000</u>

Frende Skadeforsikring AS

Noter til regnskapet

Note 17

Kapitaldekning

I hele tusen

Kapitaldekningsreglene regulerer forholdet mellom selskapets ansvarlige kapital og investeringsrisiko på balansens aktiva side.

	31.12.15	31.12.14
Aksjekapital	500 000	500 000
Overkursfond	-	-
Annen egenkapital	62 520	3 269
Til reassuranseavsetning	-896	-610
Tellende egenkapital	561 624	502 659
Immaterielle eiendeler i balansen	56 709	65 353
Kjernekapital= tellende ansvarlig kapital	504 915	437 306
Risikovektet volum	1 642 386	1 352 644
Kapitaldekning i prosent	30,7 %	32,3 %

Eiendeler fordelt på risikokategorier

	Nominelle beløp		Risikovektet beløp	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Gjenforsikringsandel forsikringstekniske avsetninger 0%	35 940	15 429	-	-
Bankinnskudd 20 %	39 544	56 866	7 909	11 373
Obligasjoner og aksjefond 100 %	975 260	744 153	975 260	744 153
Obligasjoner 20 %	480 349	456 109	96 070	91 222
Obligasjoner 10 %	415 324	382 658	41 532	38 266
Fordringer 50%	16 026	14 726	8 013	7 363
Fordringer 100%	506 040	458 964	506 040	458 964
Anleggsmidler 100%	7 562	1 304	7 562	1 304
Immaterielle eiendeler	56 709	65 353	-	-
Total balanse	2 532 754	2 195 562	1 642 386	1 352 645
Fradrag				
Sum risikovektet volum			1 642 386	1 352 645

Note 18

Beregning av Solvensmargin

I hele tusen

	31.12.15	31.12.14
Netto ansvarlig kapital	504 915	437 305
Sikkerhetsavsetninger	204 785	208 785
Sikkerhetsavsetning 55 % av minstekrav	-112 346	-104 168
Naturskadefond		
Andel som kan medregnes i solvenskapitalen	-	-
Solvensmargin kapital	597 353	541 922
Solvensmarginkrav metode 1 (Premiebasert)		
Premie	1 397 894	1 253 977
Del som skal forhøyes med 50 %	59 792	54 760
Grunnlag	1 427 790	1 281 357
Krav etter metode 1	236 668	214 078
Solvensmarginkrav metode 2 (Erstatningsbasert)		
Grunnlag	873 469	762 124
Krav etter metode 2	212 987	185 050
Solvensmarginkrav, absolutt minimum (3,5 mill Euro)	34 754	31 413
Solvensmargin*	252,4 %	253,1 %

*Hensyntatt reduksjonsfaktor p.g.a reassuranseavdekning

Frende Skadeforsikring AS

Noter til regnskapet

Note 19

Nøkkeltall til regnskapet

	<i>Definisjon</i>	31.12.15	31.12.14
<i>Skade % brutto</i>	Brutto erstatningskostnader i prosent av brutto opptjent premie	73,4 %	68,6 %
<i>Skade % e/r</i>	Netto erstatningskostnader i prosent av netto opptjent premie	73,1 %	69,3 %
<i>Kostnadsandel</i>	Driftskostnader i prosent av opptjent premie for egen regning	18,9 %	19,1 %
<i>Combined ratio</i>	Summen av kostnadsandel og skadeprosent egenregning	92,0 %	88,4 %

Kontrollkomiteen

i Frende Skadeforsikring AS

Årsmelding til generalforsamling og Finanstilsynet

I henhold til forsikringsvirksomhetsloven § 5-6, har kontrollkomiteen i 2015 ført tilsyn med selskapets virksomhet, og påsett at det følger lover, forskrifter og vilkår, samt vedtekter og vedtak i selskapets besluttede organer. Under henvisning til forsikringsvirksomhetsloven § 5-7 annet ledd og instruks for kontrollkomiteen, følger med dette kontrollkomiteens årsmelding.

Kontrollkomiteens medlemmer har i 2015 vært Agnar Langeland (formann), Jan Gustav Andersen og Reidun Brekke. Einar Haugland har vært Kontrollkomiteens varamedlem.

Kontrollkomiteen har avholdt møter hvert kvartal i 2015, henholdsvis 15. april, 10. juni, 8. september og 15. desember.

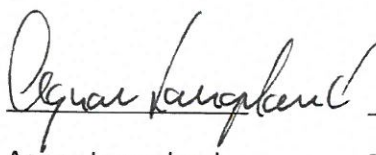
I tilknytning til hvert av de ovennevnte møter, er det gitt en orientering fra administrerende direktør om selskapets drift og status. I tillegg er blant annet følgende saker behandlet i 2015:

- Compliancerapport for 2014
- Rapport om utkontraktert virksomhet for 2014
- Årsoppgjøret for 2014
- Gjennomgang av selskapets internkontroll
- Løpende rapportering knyttet til arbeidet med Solvens II
- Rapport fra ansvarshavende aktuar
- Kapitaldekning og solvensmarginkapital
- Gjennomgang av finansrådet og selskapets kapitalforvaltning
- Gjennomgang selskapets reassuransprogram
- Selskapets bonussystem
- Egenhandelsrapport
- Selskapets pris, vilkår og produktstrategi
- Gjennomgang av regnskapsprinsipper og selskapets rapportering

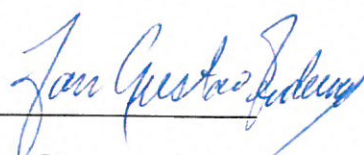
- Gjennomgang av selskapets revisjonsplan
- Avtaler med nærstående
- Samtale med styrets leder

Kontrollkomiteen har ikke funnet det nødvendig å gjennomføre kontroller utover den orientering om selskapet som er gitt i møtene. Kontrollkomiteen har løpende gjennomgått styrets protokoller. Kontrollkomiteen har fått alle opplysninger fra administrasjonen og revisor som komiteen har bedt om, og har ikke funnet forhold som gir grunnlag for bemerkninger.

Bergen, 15. desember 2015

Agnar Langeland
Leder

Jan Gustav Andersen
Medlem

Reidun Brekke
Medlem

Til generalforsamlingen i Frende Skadeforsikring AS

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Frende Skadeforsikring AS, som viser et overskudd i totalresultatet på kr 106 983 639. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatenes utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Frende Skadeforsikring AS per 31. desember 2015, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

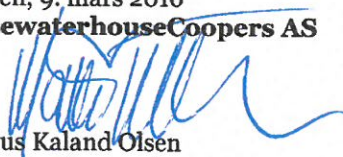
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 9. mars 2016
PricewaterhouseCoopers AS

Marius Kaland Olsen
Statsautorisert revisor